

в продуктивних відносинах з навчальним процесом за допомогою власної діяльності.

Самостійну роботу можна розглядати як обов'язковий вид навчальної діяльності студента і як ефективний спосіб навчання, незважаючи на складність і неопрацьованість багатьох її аспектів. Активізація самостійної пошукової роботи сприятиме посиленню активності іноземних студентів у вивченні учбового матеріалу, підвищенню ефективності його засвоєння, формуванню уміння самостійно, систематично і методично правильно розширювати отримані знання, формуванню потреби в читанні літератури за фахом.

Репрезентоване дослідження не вичерпує всього кола питань, пов'язаних із самостійною роботою іноземних студентів, що викликає необхідність подальших досліджень виокремленої проблеми та розробку методичних рекомендацій щодо поліпшення організації самостійної роботи студентів, комплексів навчально-методичного забезпечення самостійної роботи студентів.

Література:

1. Болюбаш Н. В., Латунов І. С. Самостійна робота студентів при навчанні їх іноземної мови професійного спрямування: навчальні стратегії. Актуальні питання викладання іноземних мов у ВНЗ та самостійна робота студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання: матер. міжнар. наук.- практ. конф. (16 квітня 2009 р.). Харків : Вид-во НФаУ, 2009. С. 81-84.
2. Олексенко В. М. Реалізація інноваційних педагогічних технологій у підготовці фахівців у вищих технічних навчальних закладах: теорія і практика : [моногр.] Харків : КП Друкарня № 13, 2007. 280 с.

Оцінювання в дистанційному навчанні у процесі професійної підготовки іноземних студентів базових факультетів

Левченко Я.С.

*професорка, докторка наук з галузі "Управління та адміністрування",
професорка кафедри економіки і підприємництва*

Семененко І.Є.

*к. пед. наук, доцент кафедри мовної підготовки
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
м. Харків, Україна
e-mail: inga.semenenko@ukr.net*

З метою запровадження ефективної моделі дистанційного навчання для надання здобувачам освіти можливості отримання якісних знань за місцем їх

знаходження необхідно підходити до планування всього процесу вивчення дисципліни як до сукупності взаємопов'язаних видів навчальної діяльності студентів. Для цього потрібно мати:

- чітко сформульовані очікувані результати навчання з курсу та розуміння, як вони збігаються з цілями освітньої програми;
- розуміння, як ми на різних етапах можемо оцінити прогрес досягнення очікуваних результатів навчання;
- план тем і видів діяльності на весь курс, де кожен елемент має безпосередній зв'язок з очікуваними результатами навчання [3].

І тут у нагоді може стати використання диференційованого підходу при дистанційному навчанні на основі мети діяльності студента, який спрямований на прогнозування рівня освоєння компетенцій, мотивацію пошукової та дослідницької праці, презентацію власних результатів, що в цілому дозволяє об'єднувати студентів за певними групами, а значить вибудовувати процес навчання з урахуванням індивідуальних особливостей особистості студента, використовуючи різні методи та прийоми в залежності від мети та етапів навчання.

Дистанційне навчання, що звісно дуже зручно, може здійснюватися у двох форматах: асинхронному та синхронному.

Асинхронне навчання передбачає самостійне вивчення дисципліни із затримкою у часі.

Синхронне навчання відповідно – навчання в режимі реального часу на певній освітній платформі. Диференційований підхід в асинхронному та синхронному дистанційному форматах навчання може здійснюватися через мотиваційний, рекомендаційний, візуально-інформаційний, інтерактивний та оціночний модулі.

Сенс мотиваційного модуля полягає, на наш погляд, у тому, щоб не просто передати студенту певний обсяг знань, а організувати його самостійну пізнавальну діяльність, навчити його самостійно здобувати знання та

застосовувати їх на практиці. Рекомендаційний модуль – чіткі та прості рекомендації щодо виконання завдання на занятті, оскільки якість та успіх виконання завдання безпосередньо залежить від розуміння студентом того, що йому потрібно зробити.

Візуально-інформаційний модуль передбачає конкретне інформаційне наповнення з урахуванням основного каналу сприйняття - візуального. Під час підготовки матеріалів для вивчення особлива увага має приділятися його оформленню, тобто. навчально-практичний матеріал повинен бути доступним для розуміння, наочним та різноманітним, що допомагає кращому його засвоєнню.

Інтерактивний модуль може трактуватися як система інтерактивної взаємодії всіх учасників дистанційного навчання за допомогою форумів, відеоконференцій, а також консультацій з викладачем.

Оціночний модуль – оцінювання та контроль для моніторингу того, наскільки студент зрозумів матеріал. При дистанційному диференційованому навчанні слід враховувати, що засвоєння студентом нового матеріалу та його закріплення має відбуватися індивідуально, залежно від його підготовки. Тобто важливо передбачити різні варіанти контролю отриманих знань. Це і письмові опитування, і вирішення ситуаційних завдань, і контрольні та інші самостійні роботи різного рівня.

Перевага диференційованого підходу: є можливість вести постійний контроль за результатами роботи студентів, змінюючи характер завдань. Так, завдання слід зробити багаторівневими, тобто диференціюючи їх за ступенем складності для самостійного відпрацювання навичок при дистанційному навчанні студентів.

Це може бути завдання для поточного контролю, що забезпечує, як відомо, оцінювання модулів, тобто ходу освоєння дисциплін та проводиться у вигляді колоквиумів, комп'ютерного тестування, письмових контрольних робіт, оцінки участі студентів у диспутах, круглих столах, ділових іграх, вирішенні

ситуаційних завдань тощо; завдання для підсумкового контролю з дисципліни, які мають на меті визначити рівень досягнення запланованих результатів навчання за певний період навчання (семестр) і проводиться зазвичай у формі іспитів, заліків, підбиття підсумків бально-рейтингової системи оцінювання. Може бути у вигляді індивідуальної усної співбесіди, наприклад колоквиум, кейс-завдання, опитування, співбесіда, круглий стіл, дискусія, полеміка, диспут, дебати; письмової роботи (контрольні роботи, есе, доповідь, повідомлення, реферат, проєкт).

При диференційованому навчанні оцінювання знань студентів здійснюється за допомогою матеріалів – оціночних засобів, у якості яких використовуються різнорівневі завдання. Оціночні засоби за рівнем складності змінюються від рівня, що дозволяє оцінювати та діагностувати знання фактичного матеріалу та вміння правильно використовувати спеціальні терміни та поняття, впізнавати об'єкти вивчення в рамках певного модуля до вміння синтезувати, аналізувати, узагальнювати фактичний та теоретичний матеріал, формулювати обґрунтовані висновки, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; інтегрувати знання різних галузей, аргументувати власну думку.

Можуть бути завдання для репродуктивного рівня; реконструктивного рівня; творчі завдання. До одного ж самого змісту пропонується кілька вимог різного рівня складності.

Диференційований підхід при дистанційному навчанні добре застосовувати, використовуючи такі платформи, як Microsoft Teams, Google Клас, Moodle.

Філософія «педагогіки соціального конструкціонізму», що лежить в основі модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment), спрямована на підвищення ефективності процесу навчання. Основні принципи «соціального конструкціонізму», сформульовані Martin Dougiamas, включають співпрацю, активне навчання, критичну рефлексію та орієнтовані на

організацію взаємодії не тільки між викладачем та учнями, а й учнів один з одним [1, с. 5].

Moodle пропонує всеосяжний набір систем перевірки знань: різні тести, диференційовані завдання, семінари, форуми. У викладача є шкали відвідуваності та оцінки, електронні журнали. Викладач може також встановлювати кількість робіт та строки їхнього виконання, визначати форму, обсяги та особливості виконання завдань.

Відмінними рисами всіх сучасних освітніх платформ є зручний інтерфейс, налаштування індивідуальних завдань, відстеження їхнього виконання. Можна створювати банк питань, завдань і тестів із вибором одного чи кількох варіантів відповіді, встановленням правильної відповіді тощо.

Тобто, створюються завдання базової та підвищеної складності, з урахуванням індивідуальних особливостей студента, де можна встановити час проходження завдань та тестів, що є однією з основних складових диференційованого підходу. А студент, у свою чергу, налаштований на самоконтроль та створення особистої траєкторії професійного розвитку.

Тестові завдання можуть бути різної складності, яка визначається за таксономією Б. Блума. Ці завдання об'єднуються у різноманітні тести для самоконтролю студента та контролю засвоєння окремих тем та курсу загалом. У таких тестах викладач використовує дієслова та завдання, що скеровують мисленнєву діяльність тестуємих на різних рівнях:

Знання: Визначте, повторіть, складіть список, знайдіть, покажіть, перекажіть, назвіть

Розуміння: Поясніть, опишіть, розпізнайте, оберіть, перекладіть, перекажіть своїми словами

Застосування: Застосуйте, поясніть, обчисліть, виберіть, завершіть, проілю- струйте, розрахуйте

Аналіз: Визначте частини, встановіть послідовність, розділіть, роз- бийте, розберіть, структуруйте, порівняйте

Синтез: Згрупуйте, зберіть, скомбінуйте, складіть, створіть, розробіть, об'єднайте, запропонуйте, пере- групуйте, перепишіть

Оцінка: Оцініть, доведіть, переконайте, обґрунтуйте, порекомендуйте, підтримайте, висловіть ставлення, встановіть рейтинг, підтримайте [4, с.52].

У Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті на кафедрі мовної підготовки спільно з кафедрою «Економіки і підприємництва» створено дистанційний курс «Українська мова як іноземна (за професійним спрямуванням)» для іноземних студентів 1-2 курсу економічних спеціальностей, який містить наступні теми: Кваліфікація особи, предмета, явища. Характеристика предмета, явища, особи. Вираження дії в активному та пасивному зворотах мови; сутності процесу, явища; обумовленості процесу; використання процесу і його ролі; наявності, використання, обумовленості, зміни властивості. Ознаки предмету. Процесуальна ознака предмета. Предмети та їх класифікація. Опис перебігу, зміни, етапів процесу. Опис діяльності людини.

Кожна тема містить два розділи: мовний матеріал та матеріал для розвитку навичок читання, говоріння та письма.

Мета розробленого курсу – виробити у студентів навички активного вживання лексико-граматичного матеріалу у навчально-професійній сфері спілкування; підготувати їх до сприйняття лекцій та читання текстів з економічних дисциплін; розвинути навички усного та писемного мовлення.

У курсі представлено функціональний опис української мови та реалізується принцип активної комунікативності.

Навчання проводиться на двох рівнях: на рівні речення та на рівні тексту. Тексти різноманітні у жанровому відношенні та взяті з навчальної літератури студентів, наукових та науково-популярних видань. Для посилення навчально-професійного навчання студентів-економістів у мовній частині курсу представлено кілька мікротекстів та окремих прикладів з навчальної літератури.

Мовний матеріал відпрацьовується у завданнях, спрямованих на закріплення навичок вживання лексико-граматичних конструкцій, властивих науковому стилю мовлення та загальнолітературній українській мові.

Зміст оціночного модуля поданого дистанційного курсу представлено тестовими матеріалами, які мають діагностичний характер:

вступний тест для визначення вихідного рівня володіння українською мовою, за результатами якого студент отримує рекомендації щодо додаткової роботи над деякими розділами та граматичними темами;

- проміжні тести з розділів курсу, спрямовані на перевірку мовленнєвих умінь, мовних навичок та знань у соціокультурній та країнознавчій сферах;

- підсумковий тест із завданнями на перевірку всіх видів мовленнєвої діяльності.

Найважливішою вимогою такого елемента контролю, як оціночний тест, є звісно валідність, надійність, диференціація. У процесі складання тестів особлива увага має приділятися однозначності завдань та відповідей, чіткій відповідності завдань до вивченого матеріалу, розбору типових помилок тестованих осіб.

Будь-який курс має містити три складові, які узгоджуються між собою. Цей підхід відомий як «конструктивне узгодження».

Джон Бігз описує такі складові:

1. Очікувані результати навчання, які узгоджені з цілями освітньої програми та програмними результатами навчання.

2. Оцінювання, яке перевіряє визначені результати навчання.

3. Усі види діяльності впродовж курсу, які націлені на досягнення результатів навчання [5].

Реалізувати оцінювання в дистанційному навчанні у процесі професійної підготовки іноземних студентів базових факультетів слід з урахуванням диференційованого підходу, культурно-національних особливостей і рівня мовної підготовки іноземних студентів. Використання різноманітних методів,

форм і засобів навчання, спрямованих на розвиток мотивації, активності, самостійності, творчості студентів, самоорганізації; емоційно-вольової саморегуляції, готовність до прийняття рішень у ситуаціях альтернативного вибору, вміння адаптуватися у швидкозмінних політичних, соціальних і виробничих умовах дозволяє сформувати необхідні уміння та якості іноземних студентів, тому що їхня професійна діяльність оцінюється саме через такі показники.

Література:

1. Анисимов А. М. Работа в системе дистанционного обучения Moodle : учеб. пособие. Харьков : ХНАГХ, 2009. 292 с.
2. Активізація навчального процесу у сучасній вищій школі : методичний огляд / уклад. Л.А. Якімова. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. 32 с.
3. Бодик О.П. Особливості створення дистанційного курсу для студентів-філологів засобами платформи Moodle. Матеріали Дев'ятої міжнародної науково-практичної конференція «MoodleMoot Ukraine 2021. Теорія і практика використання системи управління навчанням Moodle» <https://2021.moodlemoot.in.ua/course/view.php?id=18> (дата звернення: 20.09.22)
4. Пометун О., Гупан Н. Таксономія Б. Блума і розвиток критичного мислення школярів на уроках історії. *Український педагогічний журнал*. 3019. № 3. С. 50-58.
5. Biggs J. Aligning Teaching for Constructive Learning. URL: https://www.heacademy.ac.uk/sites/default/files/resources/id477_aligning_teaching_for_constructing_learning.pdf (дата звернення: 19.09.2022).

Інноваційні методи організації самостійної роботи студентів, які вивчають українську мову як іноземну

Уварова Т.Ю.

*к. пед. наук, доцент кафедри мовної підготовки
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
м. Харків, Україна
e-mail: uvarova_hnadu@ukr.net*

На сьогоднішній день одним з основних завдань навчання є не тільки отримання знань, умінь і навичок, але й особиста, соціальна і професійна компетентність на їх основі, а також формування здатності самостійно